

Demokrat Parti Döneminde Trakya'daki Petrol Aramalarının Edirne "Vatandaş" Gazetesine Yansımaları (1950-1960)¹

Araştırma Makalesi/Research Article

Erhan AYZAZ*

ÖZET

Trakya yöresindeki petrol ve türevlerinin arama faaliyetlerinin Osmanlı Devleti döneminde başladığı bilinmektedir. Özellikle Mürefte ve civarında gerek yerli girişimciler, gerekse yabancı ortaklı şirketlerin dönemin teknolojik imkânlarıyla yapmış olduğu aramalardan petrol emarelerine rastlansa da bir sonuç elde edilememiştir. Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla da yörede yapılan petrol arama çalışmaları durdurulmak zorunda kalmıştır. Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte Demokrat Parti İktidarına kadar olan dönemde petrol aramalarında millileşmeye gidilmiştir. Bu doğrultuda arama faaliyetlerini devlet eliyle, Maden Tetkik Arama Enstitüsü sürdürmüştür. Ancak bu dönemde de Tekirdağ civarında yapılan aramalardan bir sonuç elde edilememiştir. 1950 yılında Demokrat Parti'nin (DP) iktidara gelmesiyle birlikte ise ekonomide olduğu gibi petrol aramalarında da liberalleşmeye gidilmiştir. Bu dönemde yeni petrol kanunu çıkarılmıştır. Birçok yabancı şirket Trakya'da petrol araması yapmış; ancak yerel basına yansıyan olumlu sonuçlara rağmen açılan petrol kuyuları, verimsiz oldukları öne sürülerek tekrar geri kapatılmıştır. Bu çalışmada Osmanlı Devleti döneminden başlayarak özellikle DP dönemindeki Trakya yöresinde yapılan petrol arama faaliyetleri ve yerel basındaki yansımaları irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: *Demokrat Parti, Vatandaş Gazetesi, Trakya, Petrol*

The Reflections of Oil Search in Thrace in The Period of The Demokrat Parti in The Edirne "Vatandaş" Newspaper (1950-1960)

ABSTRACT

It is known that the exploration activities of oil and its derivatives in the Thrace region started during the Ottoman Empire period. Especially in Mürefte and its surroundings, both domestic entrepreneurs and companies with foreign partnerships made with the technological possibilities of the period, even though oil signs were encountered, no result could be obtained. With the start of the First World War, oil exploration activities in the region had to be stopped. With the establishment of the Republic, until the Demokrat Parti's rule, oil exploration was nationalized. In this direction, the Mineral Research and Exploration Institute continued its exploration

¹ Bu çalışma, Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı'nda tamamlanan "1954-1960 Demokrat Parti Döneminin Edirne 'Vatandaş' Gazetesine Göre Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

* Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, erhanayaz@gmail.com, Kırklareli, Türkiye, ORCID ID: 0000-0003-1226-7426

activities by the state. However, no results could be obtained from the searches carried out around Tekirdağ in this period. With the Demokrat Parti coming to power in 1950, liberalization was made in oil exploration as well as in the economy. During this period, a new oil law was enacted. Many foreign companies have searched for oil in Thrace; However, despite the positive results reflected in the local press, the oil wells drilled were closed again on the grounds that they were inefficient. In this study, starting from the Ottoman Empire period, especially the oil exploration activities in the Thrace region during the Demokrat Parti period and their reflections in the local press will be examined.

Keywords: *Demokrat Parti, Vatandaş Newspaper, Thrace, Oil*

* *Bu çalışma Araştırma ve Yayın Etiğine uygun olarak hazırlanmıştır.*

GİRİŞ

Trakya'da petrol arama faaliyetlerinin tarihi Cumhuriyet öncesi döneme dayanmaktadır. İlk olarak Cavit Bey, 1892 yılında Mürefte ve Şarköy yakınlarında petrol arama faaliyetinde bulunmayı amaçlamıştır. Bunun için de imkanlar dahilinde elinde sadece su kuyusu açmaya uygun sondaj âleti olan bölge halkından bir Rum ve Seferyan isiminde bir Ermeni ile ortaklaşa şirket kurmuştur (Lokman, 1958:92; Başa, 2017:125). Ancak kurulan bu şirket, aramalar neticesinde bir sonuç elde edemediğinden kapatılmıştır (Taşman, 1945:340).

1897 yılında Tekirdağ Ganos civarında 1360 hektarlık bir arazinin petrol çıkarma izni bir ferman ile Halil Rifat Paşa'ya verilmiştir. Petrol arama faaliyetleri için Romanya'dan işçiler ve ustalar getirilerek Ganos yakınlarında kuyular açılmıştır. Ancak önemli sayılabilecek petrol ve gaza rastlanmadığından kuyular işletilmeden kapatılmıştır (Lokman, 1958:92; Mesut, 2003:1-10; Taşman, 1945:340).

Osmanlı Devleti'nin maden kanunları gereğince yabancı ülke vatandaşlarına maden arama hususunda imtiyaz verilmemekteydi. Ancak, yabancı ülke vatandaşları maden imtiyazı alan yerli şirketlere ortak olabiliyordu (Özdemir vd, 2018:377). Halil Rifat Paşa'nın imtiyaz sahibi olduğu bölgede, 1899 yılında European Petroleum Şirketi, Londra'dan Adyaseviç adında bir jeolog getirterek bölgenin etüdünü yaptırmıştır. 1900 senesinde Tekirdağ Hoşköy'de bulunan Hora deresinde açılan sığ sondaj kuyusunda 92.5 metrede günde 2 tona kadar petrole rastlanmıştır. Bu kuyudan 1901 yılına kadar 47 ton petrol elde edilmiştir (Lokman, 1958:92; Taşman, 1945:340). European Petroleum Şirketi'nin 1906 yılına kadar, toplam açtığı kuyu miktarına incelemiş olduğumuz kaynaklarda rastlanmamıştır. Bununla birlikte şirket, Hora, Mürefte, Şarköy sahasında döneme göre derin sayılabilecek muhtelif kuyular açmıştır. Mürefte'de açılan 10 numaralı kuyuda 31 metrede az miktarda petrol, 67 metrede ise bir miktar gaz bulunmuştur. Ancak, kuyu verimsiz bulunduğundan kapatılmıştır. 1903 yılında çalışmalara başlanan 9 numaralı kuyuda 350 metre derinliğe inilse de petrol veya gaza ulaşılamamıştır. 1904 yılında açılan 11 numaralı kuyuda 443 metreye inilmiş ancak verim alınamadığı gerekçesiyle, 1904 yılında kapatılmıştır (Taşman, 1945:340; Sırım, 2020:32).

Halil Rifat Paşa, Birinci Dünya Savaşı öncesinde kendisine tahsis edilen bölgedeki arama haklarını, Avusturyalı Stanislas Mihalki adında bir girişimciye devretmiştir. 1914 yılında Standard Oil Şirketi tarafından gönderilen bir jeolog tarafından Mürefte, Hoşköy, Hora Deresi civarının jeolojik etüdü yapılmıştır. Yine 1914 yılında, dönemin Orman ve Maadin Bakanlığı tarafından Mürefte yakınlarındaki bölgenin petrol arama ruhsatlandırması L. Thomas adına yapılmıştır. Ancak Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla çalışmalar durdurulmuştur (Lokman, 1958:92; Atalay, 2003: 1; Yurtoğlu, Cumhuriyet Döneminde, 2017: 146,148).

Cumhuriyetin ilanını takiben, Türkiye sınırları içindeki petrol kaynaklarının devlet eliyle araştırılması benimsenmiştir. Bu amaçla da 24 Mart 1926 tarihinde kabul edilen 792 sayılı Petrol Yasası ile Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki bütün petrolerin aranması ve işletilmesi hakkı devlete verilmiştir. Bununla birlikte hükümet Petrol Kanunu'nun 2. Maddesi'ne göre bu hakkı kendisi devlet eliyle yapabileceği gibi kuracağı şirketler veya görevlendireceği fertler eliyle de yapabilecekti. Bu çerçevede de 1935'te devlet eliyle, Maden Tetkik Arama Enstitüsü (MTA) kurulmuştur (Resmi Gazete, 6.4.1926: 531-534; Atlı, 2020:120; Atalay, 2003: 2; Yurtoğlu, Cumhuriyet Döneminde, 2017: 149).

Bu dönemde Trakya'daki petrol arama faaliyetlerine tekrar başlanmıştır. MTA tarafından ülkemizdeki ilk petrol aramaları 1935 yılında Trakya'da yapılmıştır. 1935 yılında ilk aşamada Hoşköy civarında dört adet kuyu açılmıştır. Açılan bu kuyularda petrol izlerine rastlanması üzerine 1936-1937 yılları arasında Mürefte civarında dokuz adet daha kuyu açılmıştır. Açılan kuyuların bazılarında doğalgaz akışı olsa da süreklilik arz etmeyerek kısa bir zaman diliminde tamamen kesilmiştir. Bunun yanında 1938 yılında Hayrabolu mevkiinde bulunan Kabahöyük civarında da bir sondaj çalışması daha yapılmış ancak petrol veya gaz emarelerine rastlanmadığı için çalışmalar sonlandırılmıştır. Sonuç olarak, MTA'nın 1947 yılına kadar, Mürefte ve çevresinde muhtelif yerlerde yapmış olduğu petrol ve doğalgaz arama çalışmalarında önemli sayılabilecek bir rezerve rastlanmamıştır. Açılan kuyularda doğalgaz bulunmuş olsa da gaz akışı süreklilik arz etmediğinden kuyular kapatılmıştır (Uzku, 1969:39; Yurtoğlu, Cumhuriyet Döneminde, 2017: 149-160).

1. DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE TRAKYA'DAKİ PETROL ARAMALARININ EDİRNE VATANDAŞ GAZETESİNE YANSIMALARI (1950-1960)

Demokrat Parti döneminde, 1926 yılında çıkarılan Petrol Kanunu üzerinde değişikliğe gidilmiştir. 7.3.1954 tarihinde çıkarılan yeni Petrol Kanunu'yla birlikte petrol arama faaliyetlerinde de devletçi politikalar yerine liberal politikalar benimsenmiştir. Çıkarılan Kanun'un 2. Maddesi'nde "Bu kanunun maksadı, Türkiye Cumhuriyeti petrol kaynaklarının hususi teşebbüs eli ve yatırımları ile süratle, fasılasız ve verimli bir şekilde geliştirilip kıymetlendirilmesini sağlamaktır" denilerek izlenecek olan

politika açıkça belirtilmiştir. Bu bağlamda yerli ve yabancı özel sermaye sahiplerine de petrol sahaları açılmıştır. (Vatandaş, 9.3.1954: 1; Resmi Gazete, 16.3.1954: 879-907).

Mayıs 1955'te çıkarılan Petrol Kanunu'nun bazı maddeleri revize edilmiştir.² Türk Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) kurularak önceki hükümet zamanında kurulan MTA'nın petrol arama konusundaki yetkileri bu kuruma devredilmiştir (Resmi Gazete, 21.5.1955: 979-990; Vatandaş, 9.3.1954: 1; Atalay, 2003: 2).

DP döneminde 1951 yılında kabul edilen Yabancı Sermaye Yatırımlarını Teşvik Kanunuyla enerji kaynakları ve madenlerin işletilmesinde yabancı yatırımcıya önemli teşvikler sağlanmıştır. Buna karşın hükümetin beklediği ve arzuladığı oranda yabancı yatırım gelmediğinden 1954'te Yabancı Sermaye Yatırımlarını Teşvik Kanunu'nda değişikliğe gidilmiştir. Böylece yerli yatırımcıya sağlanan tüm hak ve muafiyetler yabancı yatırımcıya da tanınmıştır. Yine aynı yıl liberalleşmeye gidilen Petrol Kanunu'yla birlikte yabancı yatırımcıların ilgisi ülkemize yönelmeye başlamıştır (Resmi Gazete, 9.8.1951: 902-904; Resmi Gazete, 23.01.1954: 88-91; Eroğul, 1990: 62; Şener, 2005: 143).

Bakanlığa, 187 adet petrol arama bölgesi için 12 şirket başvuru yapmıştır. Bunlardan 11 tanesi yabancı kaynaklı şirket olurken; yalnızca 1 tanesi yerli kaynaklı olmuştur (Vatandaş, 14.1.1956: 1). Edirne'de yayın hayatını sürdüren, Vatandaş gazetesinde³ özellikle 1955-1960 yılları arasında Trakya'daki petrol arama çalışmaları ilgi çekerek şöyle önemli bir yer edinmiştir.

“İşletmeler Vekâletinden aldığımız malumata göre memleketimizde Petrol Kanunu gereğince arama ruhsatnamesi almak üzere 187 bölge için müracaatlar tamamen müspet olarak neticelenmiş bulunmaktadır. (...) Bu suretle Amerika, İngiltere, Almanya ve Hollanda'dan dünyaca tanınmış büyük firmalar pek yakında memleketimizde petrol arama faaliyetine geçeceklerdir...” (Vatandaş, 14.1.1956: 1).

Yine Trakya'daki petrol arama faaliyetleriyle ilgili ilk haber Temmuz 1955'te Vatandaş gazetesine şu şekilde yansımıştır:

---

² 7.3.1954 tarihinde çıkarılan Petrol Kanunu'nun 39 Maddesi üzerinde durularak muhtelif değişikliklere gidilmiştir (Resmi Gazete, 21.5.1955: 979).

³ Makalemizin ana kaynaklarından olan Vatandaş gazetesi, Edirne'de 1910 yılında yayın hayatına adım atmıştır. (Önelçin, 1972: 20; Arslan, 2015: 24). Gazetenin bu tarihten sonra ne kadar yayın hayatına devam ettiği konusunda bir bilgiye rastlanmamıştır. Vatandaş gazetesi 3 Kasım 1948 yılında tekrar, Mustafa Kemal Özer tarafından yayınlanmaya başlamıştır. Özer, gazetenin kurucusu olmasının yanında aynı zamanda imtiyaz sahipliğini de üstlenmiştir (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi [BCA], 5.1.1951: 490.1.0.0/1319.380.3). Vatandaş gazetesi 1948 yılından bu yana Edirne'de yayın hayatına devam etmektedir (Vatandaş, 2022).

“İstanbul Amerikan Parkson Şirketi’nin iştirakiyle yapılacak Trakya’daki petrol aramaları için hazırlıklar ilerlemektedir. 1 milyon dolarlık tesisat memleketimize getirilerek petrol arama mahalli olan Lüleburgaz’a sevk edilmiştir...” (Vatandaş, 29.7.1955: 1).

Eylül 1956 yılına gelindiğinde Edirne’nin İpsala İlçesine bağlı Turpçular köyü civarında, Mayıs 1958 yılında ise yine Edirne’nin Uzunköprü ilçesinde Alman Deilman petrol arama şirketi tarafından petrol bulunduğu duyurulmuştur (Vatandaş, 18.9.1956: 1; Vatandaş, 29.9.1956: 1; Vatandaş, 14.5.1958: 1). 2 Ocak 1957 tarihli Yeni Sabah gazetesi “Trakya’da Zengin Petrol Bulundu” manşetiyle çıkararak yerel basını doğrulamıştır. Ulusal basına paralel olarak, Ocak 1957’deki Trakya’daki sondaj faaliyetlerinin iyi sonuç verdiği haberi yerel basında da şu şekilde yer bulmuştur:

“Amerika’nın büyük petrol şirketlerinden biri olan Husky Oil Campany Trakya’da petrol aramalarına başlamıştır. Verilen malumata nazaran dünya çapında muhtelif mütehassısların tetkikleri neticesinde Trakya’da fazla miktarda petrol bulunduğu tespit edilmiştir. Kuyular açıldıktan sonra ilk beş sene zarfında çıkarılacak petrolün (...) Türkiye’nin ihtiyacını karşılayacağı tahmin olunmaktadır...” (Vatandaş, 11.1.1957: 1; Yeni Sabah, 1957:1).

1957 yılının Şubat ayına gelindiğinde, Lüleburgaz’a bağlı Ceylanköy mevkiinde Amerikan şirketi tarafından; aynı yılın Nisan ayında ise Kırklareli’nde Amerika, Hollanda ve Danimarka ortaklığı bir şirket tarafından petrol bulunarak sondaj çalışmalarına başlanmıştır (Vatandaş, 16.2.1957: 1; Vatandaş, 17.4.1957: 1).

1957 yılının Nisan ayına kadar Vatandaş gazetesinde petrol haberleri yayınlanmamıştır. Bununla birlikte 25 Nisan 1957 tarihli gazete “Trakya’da 100 Sene Yetebilecek Miktarda Petrol Damarı Bulundu” şeklinde çarpıcı bir manşetle çıkmıştır. Haberin devamı ise şu şekilde olmuştur:

“Bir Müddetten beri Trakya’da yapılan ihzari petrol aramaları müspet bir şekilde neticelenmiştir. Bu sahada tetkikler yapan jeologların verdikleri raporlarda Tekirdağ, Kırklareli, Edirne ve Babaeski mıntıkları üzerinde durulmakta ve bu mıntikalarda bol miktarda yüksek randumanlı petrol bulunması icap ettiği bildirilmektedir...” (Vatandaş, 25.4.1957: 1).

1958 yılının şubat ayına gelindiğinde Esso Şirketi tarafından Hayrabolu’ya bağlı Karapürçek köyü ve Lüleburgaz’da sondaj çalışmaları yürütülürken aynı zamanda şirketi, Babaeski’ye açmış olduğu kuyulardan ikisinde petrol bulmuştur. İngiltere-Hollanda ortak girişimi olan Duch-Shell Şirketi de Babaeski ve Lüleburgaz’da arama ve sondaj faaliyetleri yürütmüştür. Nihayetinde bu şirket tarafından 1958 yılının Mayıs ayında Babaeski Terzili kuyusunda 2700 metrede petrol bulunmuştur (Vatandaş, 24.2.1958: 1; Vatandaş, 26.2.1958: 1; Vatandaş, 31.5.1958: 1). Babaeski’de yapılan çalışmalar Vatandaş gazetesine şu şekilde yansımıştır:

“Kazamız bölgesinde petrol sondajları yapmakta olan ‘Royal Dutch Shell’ grubu tarafından evvelki gün yapılan çalışmaları esnasında ‘Babaeski Terzili 1’ kuyusundan 2700 metre derinlikten birden petrol fışkırmıştır. Civar halkı büyük bir memnuniyet içindedirler. Daha derinlere inildiğinde petrolün daha da artacağı tahmin olunmaktadır.” (Vatandaş, 31.5.1958: 1).

Mayıs 1959’da Uzunköprü, Keşan mevkiinde sondaj faaliyeti yürüten Alman Deilman Şirketi, Keşan Altıntaş mevkiindeki “Maltepe 1” kuyusunda petrol bulmayı başarmıştır. Haber günün Vatandaş gazetesine “Altıntaşta Maltepe 1 Petrol Kuyusunda Petrol Fışkırdı” başlığıyla yansımıştır (Vatandaş, 15.9.1959: 1). Kasım 1959’da da Mürefte’de “Mürefte 1” kuyusunda petrol bulunmuştur. Haber “Mürefte 1’ Kuyusunda Gece Petrol Fışkırdı” manşetiyle Vatandaş gazetesine yansımıştır. (Vatandaş, 9.11.1959: 1).

1934-1954 yılları arasında ülke genelinde 76 adet petrol kuyusu açılarak 95.881 ton petrol üretilmiştir (Atalay, 2003: 2). Buna karşın Demokrat Parti döneminde, Trakya’da petrol arama ruhsatı almış olan 5 şirket tarafından binin üzerinde kuyu açılmış ancak açılan bu kuyular petROLSÜZ denilerek betonlanmak suretiyle kapatılmıştır (Yurtoğlu, Demokrat Parti, 2017: 136-164).

Trakya’da Osmanlı döneminden Demokrat Parti dönemi sonuna kadar, yabancı şirketlerce verimsizlik gerekçesiyle kapatılan kuyulardan halen çevresinde bulunan tarım arazilerine petrol sızmaktadır. Bu durum muhtelif zamanlarda yapılan haberlerle yerel ve ulusal basında da yankı bulmaktadır (Keşan Postası, 2022; Türkiye, 2022; Sözcü, 2022).

Bu bağlamda Trakya Osmanlı Devleti döneminden günümüze petrol ve doğalgaz aramaları konusunda ilgi odağı olmaya devam etmektedir. Bu çerçevede jeoloji ve jeofizik çalışmaları devam etmekte olup; 6 adet arama ruhsatı başvurusu yapılmıştır⁴ (Türkiye Petrolleri, 2022).

SONUÇ

Sanayi devrimiyle birlikte petrole olan ihtiyaç giderek artmıştır. Osmanlı Devleti de bu duruma kayıtsız kalmamış ve petrol arama faaliyetlerinde bulunacak şirketlere petrol arama izinleri vermiştir. Makalemizin konusunu teşkil eden Trakya’da petrol arama faaliyetlerinin ilk olarak 1892 yılında Tekirdağ çevresinde başladığı bilinmektedir. Dönemin kısıtlı imkânları karşısında petrol varlığını gösteren emareler bulunmuş, ancak gerek bu dönemde çıkan azınlık isyanları gerekse Balkan Savaşları ve Birinci Dünya Savaşı’nın patlak vermesiyle önemli bir sonuç elde edilememiştir. Bununla birlikte bu dönemde Trakya’da yapılan arama faaliyetleri gelecek için ümit vadetmiştir. Bu bağlamda

---

⁴ Kuzey Trakya’da, 6 adet arama ruhsatı için başvuru yapılmıştır. Orta Trakya’da Yulafli-6, Karaçalı-12, Fidanlık-10 ve 11 kuyuları gaz emareli kuyu olarak bildirilmiştir. Doğu Trakya’da ise Batı Değirmenköy-1 kuyusu sondajı yapılarak, değerlendirme çalışmalarına devam etmektedir. Batı Değirmenköy-2 kuyusunda ise son derinliğe ulaşılmış olup arama faaliyetleri devam etmektedir (Türkiye Petrolleri, 2022).

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde de petrol arama faaliyetleri için Trakya ilgi odağı olmaya devam etmiştir.

Cumhuriyet döneminde çıkarılan Petrol Kanunu gereği 1950’li yıllara kadar petrol arama faaliyetleri devlet eliyle gerçekleştirilmiştir. Bu durum arama faaliyetlerinin daha hızlı ve etkin yapılmasının önüne geçmiştir. Bununla birlikte Maden Tetkik Arama Enstitüsünce Osmanlı Devleti döneminde olduğu gibi Tekirdağ çevresinde bulunan beldelerde arama yapılmıştır. Petrol ve doğalgaz emarelerine rastlanmasına karşın önceki dönemde olduğu gibi olumlu bir sonuç elde edilememiştir.

1950 yılında Demokrat Parti’nin iktidara gelmesiyle birlikte çıkarılan yeni Petrol Kanunu’yla arama faaliyetlerinde liberalleşmeye gidilmiştir. Böylece arama faaliyetlerinin daha hızlı ve aralıksız devam ettirilmesi amaçlanmıştır.

Önceki dönemlerde alınan olumsuz sonuçlar karşısında Trakya’daki arama faaliyetlerinden vazgeçilememiştir. Bu dönemde de birçok yabancı şirket Trakya’nın çeşitli bölgelerinde arama faaliyetleri sürdürmüştür. Yapılan çalışmalar neticesinde olası bir rezerv buluşu, bölge ve ülke ekonomisi için büyük öneme sahip olduğundan arama faaliyetleri Vatandaş gazetesince yakından takip edilmiştir. Bulunan rezervler de manşetlerden okuyuculara duyurulmuştur. Özellikle Demokrat Parti’nin ikinci seçim dönemine denk gelen yıllardaki ekonomik buhran, bulunacak petrol ve doğalgaz rezervleriyle ülkemiz açısından tersine çevrilebilir ve fosil enerji kaynaklarında dışı bağımlılık sona erdirilebilirdi. Bu dönemde petrol ve doğalgaz aramaları ve yabancı sermayeli şirketlerin arama faaliyetleri için oluşturulan yasal zemine karşın hükümetin ve halkın beklentileri boşa çıkmıştır. Basına yansıyan tüm olumlu haberler karşısında petrol fişkırdığı duyurulan kuyular verimsizlik gerekçesiyle teker teker kapatılmıştır.

Osmanlı döneminden makalemizin sınırlarını teşkil eden Demokrat Parti dönemi sonuna kadar Trakya’da sürdürülen arama faaliyetleri sonucunda açılan doğalgaz ve petrol kuyularının verimsizlik gerekçesiyle kapatılmasına karşın; kapatılan kuyulardan aradan geçen uzun süreye rağmen halen petrol sızıntısı olmaktadır. Bu durum bölge halkı tarafından basın kuruluşları aracılığıyla kamuoyuna aktarılmaktadır. Bununla birlikte Osmanlı Devleti döneminden başlayarak günümüze değin halen petrol ve gaz aramaları konusunda Trakya ve çevresinin ilgi odağı olması bölgenin petrol ve gaz rezervlerine sahip olduğunu düşündürmektedir. Olası bir rezerv keşfi bölge ve ülke ekonomisine olumlu katkı sağlayacak olup; bölge halkı için de yeni iş fırsatları sunacaktır.

The Reflections of Oil Search in Thrace in The Period of The Demokrat Parti in The Edirne "Vatandaş" Newspaper (1950-1960)

EXTENDED SUMMARY

The history of oil exploration activities in the Thrace region dates back to the pre-Republican period. Firstly, Cavit Bey aimed to carry out oil exploration activities around Mürefte and Şarköy in 1892. For this, he established a company jointly with a Greek from the region and an Armenian named Seferyan, who only had a drilling tool suitable for drilling water wells, within the means. However, this company was closed because it could not get any results from the wells drilled for oil.

In 1897, the oil extraction permission of a 1360-hectare land around Tekirdağ Ganos was given to Halil Rifat Pasha with an edict. Wells were drilled near Ganos by bringing workers and masters from Romania for oil exploration activities. However, since oil and gas that can be considered important were not found, the wells were closed without operating.

According to the mining laws of the Ottoman Empire, foreign country citizens were not given privileges in mineral exploration. However, foreign nationals could become partners with local companies that received mining concessions. In the region where Halil Rifat Pasha had a concession, in 1899, European Petroleum Company had a geologist named Adyasevic brought from London to have the region surveyed. In 1900, up to 2 tons of oil per day was found at 92.5 meters in a shallow drilling well drilled in Hora creek in Tekirdağ Hoşkøy. 47 tons of oil was obtained from this well until 1901. The total amount of wells drilled by the European Petroleum Company until 1906 was not found in the sources we examined. In addition, the company has drilled various wells in Hora, Mürefte and Şarköy fields, which can be considered deep according to the period. In well number 10 drilled in Mürefte, a small amount of oil was found at 31 meters and some gas at 67 meters. However, the well was closed because it was found to be inefficient. In the well no. 9, which started to be worked on in 1903, even though it was descended to a depth of 350 meters, oil or gas could not be reached. In the well numbered 11, which was opened in 1904, it was reduced to 443 meters, but it was closed in 1904 on the grounds that there was no efficiency.

Halil Rifat Pasha transferred the search rights in the area allocated to him before the First World War to an entrepreneur named Stanislas Mihalki from Austria. A geologist sent by Standard Oil Company in 1914 made a geological study of Mürefte, Hoşkøy, Hora Stream. Also in 1914, the oil exploration license of the region near Mürefte was made by the Ministry of Forestry and Mines in the name of L. Thomas. However, with the start of the First World War, the work was stopped.

With the proclamation of the Republic, it was adopted to investigate the oil resources within the borders of Turkey by the state. For this purpose, with the Petroleum Law No. 792 adopted on March 24, 1926, the right to explore and operate all petroleum within the borders of the Republic of Turkey was given to the state. However, according to Article 2 of the Petroleum Law, the government could exercise this right by the government itself, as well as by companies it would establish or individuals it would assign. In this context, Mineral Research and Exploration Institute (MTA) was established by the state in 1935.

In this period, oil exploration activities in Thrace were resumed. The first oil explorations in our country by MTA were carried out in Thrace in 1935. In the first stage, four wells were drilled around Hoşköy. Upon finding traces of oil in these wells, nine more wells were drilled around Mürefte between 1936 and 1937. Although there is natural gas flow in some of the wells drilled, it did not show continuity and was completely cut off in a short period of time. In addition, another drilling operation was carried out in the vicinity of Kabahöyük in Hayrabolu in 1938, but the works were terminated because no traces of oil or gas were found. As a result, no significant reserves were found in the oil and natural gas exploration works carried out by MTA in various places in Mürefte and its environs until 1947. Although natural gas was found in the drilled wells, the wells were closed because the gas flow was not continuous.

In the Democratic Party period, the Petroleum Law, which was enacted in 1926, was amended. With the new Petroleum Law enacted in 1954, liberal policies were adopted instead of statist policies in oil exploration activities. In Article 2 of the Law enacted, the policy to be followed is clearly stated by saying, “The purpose of this law is to ensure that the petroleum resources of the Republic of Turkey are developed and valorised quickly, uninterruptedly and efficiently with the hands of private enterprises and investments”. In this context, oil fields were opened to domestic and foreign private capital owners.

In 1955, some articles of the Petroleum Law were revised. Turkish Petroleum Corporation (TPAO) was established. The powers of MTA on oil exploration have been transferred to TPAO.

During this period, 12 companies applied to the Ministry for 187 oil exploration regions. While 11 of them are foreign-sourced companies; only one of them was of domestic origin. Petroleum exploration activities in Thrace, especially between 1955 and 1960, attracted attention and gained an important place in the Vatandaş newspaper, which continued its publication life in Edirne. With the news in this newspaper at various times, the public was informed about oil exploration.

In September 1956, it was announced by the German Deilman oil exploration company that oil was found around the Turpçular village of Edirne's İpsala District, and in May 1958, again in Edirne's Uzunköprü district. Yeni Sabah newspaper dated 2 January 1957 confirmed the local press with the headline "Rich Oil Found in Thrace". Parallel to the national press, the news that the drilling activities in Thrace in January 1957 gave good results was also included in the local press.

By February 1957, by the American company in Ceylanköy, Lüleburgaz; In April of the same year, oil was found in Kırklareli by a company, which is a partnership of the USA, Netherlands and Denmark, and drilling works were started.

Oil news was not published in the Vatandaş newspaper until April 1957. However, the newspaper dated April 25, 1957 appeared with a striking headline: "Oil Vessels Found in Thrace to Sufficient 100 Years".

In February 1958, while drilling works were carried out by Esso Company in Karapürçek village of Hayrabolu and Lüleburgaz, at the same time, the company found oil in two of the wells drilled in Babaeski. Duch-Shell Company, a joint venture between England and the Netherlands, also carried out exploration and drilling activities in Babaeski and Lüleburgaz. Ultimately, oil was found in Babaeski Terzili well at 2700 meters in May 1958 by this company.

In May 1959, the German Deilman Company, carrying out drilling activities in Uzunköprü, Keşan region, succeeded in finding oil in the "Maltepe 1" well in Keşan Altıntaş location. The news was reflected in the daily Vatandaş newspaper with the headline "Oil Splashed in Maltepe 1 Oil Well in Altıntaş". In November 1959, oil was found in the "Murefte 1" well in Murefte. The news was reflected in the Vatandaş newspaper with the headline "Oil Splashed at Night in the Well of Murefte 1".

Between 1934-1954, 76 oil wells were drilled across the country and 95,881 tons of oil was produced. On the other hand, during the Democratic Party period, more than a thousand wells were drilled by 5 companies that had oil exploration licenses in Thrace, but these wells were closed by being concreted as oil-free.

From the Ottoman period to the end of the Democrat Party era in Thrace, oil still leaks to the agricultural lands around it from the wells that were closed due to inefficiency by foreign companies. This situation is echoed in the local and national press with the news made at various times.

In this context, the Thrace Region has continued to be the focus of interest in oil and natural gas exploration since the Ottoman Empire period. In this context, geology and geophysics research continues; 6 petroleum exploration license applications were made.

KAYNAKÇA

- Arslan, F. (2015). Edirne Yerel Basını Penceresinden Demokrat Parti (1950-1954). Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Atalay, M. (2003), "Türkiye'de Petrol Aramacılığı", Stradigma,(7), 1-10.
- Atlı, C. (2020), "İkinci Dünya Savaşı Akabinde Ülkemizde Petrol Arama Çalışmaları" Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 119-128.
- Başa, D. (2017), Osmanlı Devletinin Balkanlardaki Petrol Kaynaklarını İşletme Faaliyetleri, Uluslararası Balkan Tarihi ve Kültürü Sempozyumu (s. 123-134). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- BCA.490.0.1.0.0/1319.380.3 (5 Ocak 1951)
- Bilar, E. (2006), Edirne'nin Basın Yayın Tarihi (1361-2006), Edirne Valiliği, Edirne.
- Eroğul, C. (1990). Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi, İmge Kitabevi, Ankara
- Keşan Postası. (15.02.2022). <https://www.kesanpostasi.com/almanlarin-trakyadaki-petrol-kuyularini-bulduk.html> adresinden alındı
- Lokman, K. (1958). Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni, Ar Basımevi, İstanbul
- Önelçin, H. A. (1975). Trakya Basını, Tekirdağ Halkevi Yayınları, Tekirdağ
- Özdemir, A., Şahinoğlu, A., Başa, D., Dursun, E. (2018). Osmanlı Devleti'nde Petrol Arama ve Üretim Faaliyetleri, Gece Kitaplığı, Ankara
- Resmi Gazete, 06.04.1926, s.341
- Resmi Gazete, 09.08.1951, s.7880
- Resmi Gazete, 23.01.1954, s.8615
- Resmi Gazete, 16.03.1954, s.8659
- Resmi Gazete, 21.05.1955, s.9011
- Sırım, V. (2020), "İkinci Abdülhamid Döneminde Tekirdağ ve Çevresinde Petrol ve Kömür Arama Çalışmaları" Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi, 23-33.
- Sözcü. (15.02.2022). <https://www.sozcu.com.tr/2021/ekonomi/dogalgaz-pesindeki-hukumet-trakyanin-petrolunu-gormuyor-6477028/> adresinden alındı
- Şener, S. (2005). "Türkiye Ekonomisinde İkinci Dönem Liberal İktisat Politikaları", Yönetim Bilimleri Dergisi, 141-148.
- Taşman, C. E. (1969), "Trakya ve Petrol", Maden Tetkik ve Arama Dergisi, 39-49.

Türkiye. (15.02.2022). <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/Genel/a306947.aspx> adresinden alındı

Türkiye Petrolleri. (14.2.2022). <https://www.tpao.gov.tr/kara> adresinden alındı

Uzkut, İ. (1969), "Türkiye Trakya Petrol Jeolojik Niteliğinin Özeti", Maden Tetkik Arama Dergisi, 39-49.

Vatandaş Gazetesi. (15.02.2022). <http://www.vatandasgazetesi.com.tr/> adresinden alındı

Yurtoğlu, N. (2017), "Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Petrol Arama Politikaları", Akademik Bakış Dergisi, 145-168.

Yurtoğlu, N. (2017), "Demokrat Parti (DP) Döneminde Türkiye’de Petrol Çalışmaları ve Petrol Politikaları (1950-1960)", Tarih Okulu Dergisi, 131-172.

Sürelî Yayınlar

“Petrol Tasarısı Kabul Edildi”, (9.3.1954), Vatandaş Gazetesi, s.409.

“Yarın Trakya Petrol Aranacak”, (29.7.1955), Vatandaş Gazetesi, s.884.

“Evvelki Günkü Seçimler”, (27.9.1955), Vatandaş Gazetesi, s.932.

“İpsalada Petrol Bulundu”, (18.9.1956), Vatandaş Gazetesi, s.1233.

“İpsalada Petrol Sondajları Devam Ediyor”, (29.9.1956), Vatandaş Gazetesi, s.1243.

“Trakya’da Zengin Petrol Bulundu”, (2.1.1957), Yeni Sabah Gazetesi, s.6404.

“Türkiye’de 12 Petrol Şirketi Araştırma Yapıyor”, (11.1.1957), Vatandaş Gazetesi, s.1332.

“Kırklarelide Petrol Bulundu”, (16.2.1957), Vatandaş Gazetesi, s.1363.

“Kırklareli’de Petrol Bulundu”, (17.4.1957), Vatandaş Gazetesi, s.1414.

“Trakya’da 100 Sene Yetebilecek Miktarda Petrol Damarı Bulundu”, (25.4.1957), Vatandaş Gazetesi, s.1421.

“Uzunköprü’de Petrol Aramaları”, (14.5.1958), Vatandaş Gazetesi, s.1741.

“Trakya’da Petrol Araması Hızlandı”, (24.2.1958), Vatandaş Gazetesi, s.1675.

“Trakya’da Yeni Petrol Sondajı”, (26.2.1958), Vatandaş Gazetesi, s.1677.

“Babaeski’de Petrol Bulundu”, (31.5.1958), Vatandaş Gazetesi, s.1756.

“Altıntaşta Maltepe 1 Petrol Kuyusunda Petrol Fışkırdı”, (15.9.1959), Vatandaş Gazetesi, s.2150.

“Mürefte 1’ Kuyusunda Gece Petrol Fışkırdı”, (9.11.1959), Vatandaş Gazetesi, s.2197.

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir veya Kavram / Idea or Notion	Araştırma hipotezini veya fikirini oluşturmak / Form the research hypothesis or idea	Erhan AYAZ
Tasarım / Design	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / Designing method, scale and pattern	Erhan AYAZ
Veri Toplama ve İşleme / Data Collecting and Processing	Verileri toplamak, düzenlenmek ve raporlamak / Collecting, organizing and reporting data	Erhan AYAZ
Tartışma ve Yorum / Discussion and Interpretation	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings	Erhan AYAZ
Literatür Taraması / Literature Review	Çalışma için gerekli literatürü taramak / Review the literature required for the study	Erhan AYAZ